

הקליניקה לפרקטיקה ומדיניות סביבתית

אוניברסיטת בר-אילן
מחברים עולמות בשבילך

חשיפה תעסוקתית של עובדות ניקיון לכימיקלים מסוכנים סקירת מצב והמלצות

כתיבה: הגר מזרחי ורועי לאור

הנחייה אקדמית: עו"ד הדר יוהס-פלד ופרופ' אורן

פרז

יוני 2013

שיתוף הפעולה בין הקליניקה לפרקטיקה ומדיניות סביבתית בבר אילן והקואליציה לבריאות הציבור

עבודה
בתחום
הניקיון

השפעת
החשיפה
מהפן המגדרי

זיהום סביבתי

מי דואג לעובדות הניקיון?

- עבודה בבתים פרטיים
- העסקה ישירה בחברות וארגונים
- העסקה דרך חברות קבלן

מאפייני
ההעסקה

- חסרי השכלה (ברובם)
- שפת אם שאינה עברית
- תושבי הפריפריה
- עולים חדשים
- קבוצות מיעוט
- נשים

העובדים

- עבודה פיזית
- חשיפה למגוון כימיקלים

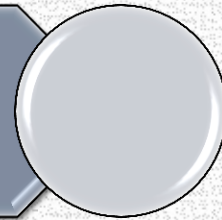
תנאי
העבודה

אופי
העבודה

פגיעות שכיחות בעקבות חשיפה לחומרי ניקוי

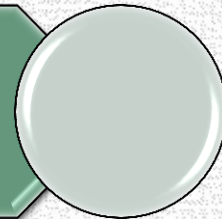
מחלות עור ואקזמות

- שיעור תחלואה גבוה
- כתוצאה מחשיפה לכימיקלים או כפפות באיכות נמוכה

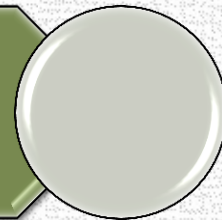
גירוי מערכת הנשימה והעיניים

- כתוצאה מחומרי שיוצרים אדים רעילים
- חשיפה לאלרגנים בסביבת העבודה

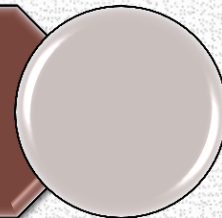
הרעלה

- בעקבות שימוש לא נכון

פגיעות ארוכות טווח

- הפרעות בקצב הלב, פגיעה במערכת האנדוקרינית
- הפרעות נשפיות ותפקודיות

ארבעה צירים לצמצום הפגיעה בעובדים

<ul style="list-style-type: none">• שימוש בחומרים בטוחים יותר• הדרכה והוראות שימוש	<ul style="list-style-type: none">• מזעור החשיפה לחומרים מסוכנים
<ul style="list-style-type: none">• עידוד רכישת מוצרים ירוקים• תקני בטיחות בעבודה	<ul style="list-style-type: none">• העדפת חברות בעלות סטנדרטים מחמירים של בטיחות
<ul style="list-style-type: none">• יצירת בסיס מידע הדרכות	<ul style="list-style-type: none">• הטמעת מערכות ניהול בטיחות ובריאות אצל קבלני ניקיון
<ul style="list-style-type: none">• חיזוק מעמדם של העובדים בעיני עצמם והציבור	<ul style="list-style-type: none">• הגברת ההכרה העצמית

הפן המשפטי

חוק החומרים המסוכנים

- המטרה: הסדרת השימוש והאחסנה של חומרים רעילים.
- האמצעים: היתרי רעלים, סימון, סנקציות פליליות ומנהליות.
- הבעיה: החומרים הרלוונטיים אינם כלולים. האם ראוי שהחוק יחול על חומרי ניקיון?

חוק ארגון הפיקוח על העבודה

- המטרה: הסדרת הפיקוח.
- האמצעים: קביעת סמכויות הפקחים והמוסד לבטיחות וגהות, ניהול הסברה והדרכה, עריכת מחקרים, הכשרת נאמני בטיחות, ייעוץ לשר.
- השאלה: תקציב של 32 מ"ח לפעילות מונעת ומחקר, האם ניתן לנצל לטובת עובדי ניקיון?

פקודת הבטיחות בעבודה

- המטרה: שמירה על בטיחות העובד.
- האמצעים: פקחים, תקנות (בנוגע לאדים, אבק, הגנה על העיניים) ועונשים.
- בעיה: הגדרות מעורפלות, על מי חלה הפקודה?

הפן המשפטי, המשך

תקנות

- תקנות ארגון הפיקוח על העבודה (מסירת מידע והדרכת עובדים) – חובת מסירת מידע והדרכה לשימוש בטוח.
- תקנות הבטיחות בעבודה (גיליון בטיחות, סיווג וכו') – מחייב סימון וסיווג אך אינו חל על הריכוזים של חומרי ניקיון.

תקנות

- תקנות הבטיחות בעבודה (ניטור סביבתי וביולוגי) – מציג מודל לחקיקה ייחודית לתחום.
- תקנות הבטיחות בעבודה – מרחיבות את ההגנה לעובדים באמצעות חובת הגנה לעור, דרכי הנשימה, העניינים והגנה כללית של הגוף. בנוסף, התקנות מחייבות את הממונה על העבודה לוודא שהעובד משתמש בצידוד מגן.

חוק עבודת נשים

- המטרה: שמירה על זכויות נשים בגיל הפוריות.
- האמצעים: התייחסות לתנאי עבודה מתאימים אך אין התייחסות לחשיפה לחומרים.
- בעיה: היעדר בסיס מחקרי של השפעה ייחודית לנשים.

הפן המשפטי, המשך

צו הרחבה

- צו של ההסתדרות המתייחס ישירות לעובדי ניקיון.
- מחיל חובת אספקת כפפות.
- האם חל על כל עובד ניקיון או רק עובדי חברות ניקיון?

תו ירוק

- מוצרים המטיבים עם הסביבה.
- האם מיטיבים גם עם האדם?

הפן המשפטי בעולם

ארה"ב

תקינה ספציפית בנושא
חומרי ניקוי ועובדי ניקיון.

תכניות של ה-EPA
המקלות על רכישה
וצריכה של חומרים
בריאים ונקיים יותר.

אירופה

תקינה ספציפית ומכוונת
לעובדי ניקיון.

חובת שיתוף פעולה בין
קבלנים ומזמיני השירות,
יצירת בסיסי מידע, יצירת
תקנים רלוונטיים, חובת
עדכון הנהלים לעובד
ולהתפתחויות טכנולוגיות.

אופציות ליישום העקרונות – | שינוי מכרזים

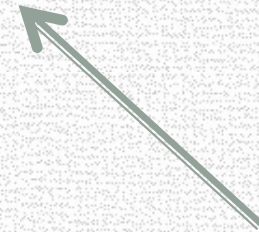
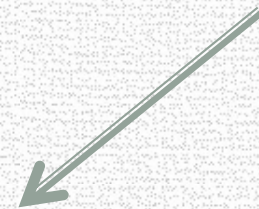
- יצירת נורמות
- פיתוח מנגנונים של תקני בטיחות

העדפה לחברות המשתמשות בחומרי ניקיון בטיחותיים ובריאים יותר המצמצמים את חשיפת עובדי הניקיון לכימיקלים

שינוי מכרזי רשויות המדינה

שיפור מצבם של העובדים
Beyond Compliance

הוספת חובות ספציפיות בנושאי בטיחות של עובדי ניקיון במכרזים

אופציות ליישום העקרונות – II יצירת מסמך אחיד

המעביד יקבל
מידע נגיש ומסודר

יצירת הנחיות
מנהלית המרכזות
את חובות וזכויות
המעביד והעובד

כיום החוקים
והתקנות
הרלוונטיים אינם
ברורים ומאוגדים

אופציות ליישום העקרונות – || שינויים בחוק

שינויים בפקודת העבודה

- החלפת ההגדרות הקיימות כך שיהיו ברורות ויחולו על כל מקום עבודה ובמפורש גם על מזמין השירות.

התייחסות בחוק לחומרי ניקוי

- הוספת התייחסות מפורשת בחוק לחומרי ניקוי וסיכניהם.
- סיווג החומרים ע"פ משך החשיפה והגדרת חובות זהירות ספציפיות.

הרחבת סמכויות הפיקוח

- הרחבת סמכויות הפיקוח על בטיחות בעבודה לכל פקח של משרד הכלכלה.
- הגברת האכיפה בכל מקרה.

אופציות ליישום העקרונות – || שינויים בחוק

חובת בדיקות רפואיות

- הוספת בדיקות יזומות ע"י רשם המחלות התעסוקתיות של עובדי ניקיון.
- הוספת בדיקה תקופתית כחובה של המעביד.

פרסום תקנון

- יצירת חובה בדומה לתקנון להטרדה מינית – פרסום בולט ובשפות שונות של הסיכונים ואמצעי הבטיחות הנדרשים.

אופציות ליישום העקרונות – III הנגשת מידע

- יצירת מערכי מידע והדרכה לעובד ולמעביד לגבי הסכנות שבשימוש בחומרי ניקיון, דרכים למזעור נזקים פוטנציאליים ויצירת מדיניות חברה בנושא.
- הפצה באמצעות האינטרנט, עלונים ושוברי התשלום של הביטוח הלאומי.

אופציות ליישום העקרונות – IV מחקר ומעקב

- עידוד רישום ומעקב רפואי אחר עובדי ניקיון.
- מחקר באמצעות תקציב משרד הכלכלה לגבי חשיפה של עובדי ניקיון לכימיקלים ככלל ושל נשים עובדות ניקיון בפרט.
- העצמת עובדי ניקיון מתוך הנחה שעובד מודע הוא עובד שעומד על שלו.

תודה על ההקשבה